

ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นต่อบทบาทขององค์
การบริหารส่วนตำบลป่าตึงในการอนุรักษ์แม่น้ำจัน : ศึกษากรณี
อบต.ป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

วัชรพงษ์ ทูมมาศ

ภาคนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม)
คณะพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
พ.ศ.2546

ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่น
ต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึงในการอนุรักษ์แม่น้ำจัน
: ศึกษากรณี อบต.ป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

วัชรพงษ์ ทูมมาศ
คณะพัฒนาสังคม

คณะกรรมการสอบภาคนิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

อาจารย์.....ประธานกรรมการ
(ประเสริฐ รักไทยดี)

อาจารย์.....กรรมการ
(วิชัย รูปชาติ)

ศาสตราจารย์.....กรรมการ
(ดร.จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ)

ศาสตราจารย์.....รองอธิการบดี รักษาราชการแทนคณบดี
(ดร.ชาติชาย ณ เชียงใหม่)

วันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2546

บทคัดย่อ

ชื่อภาคนิพนธ์ : ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลป่าตึง ในการอนุรักษ์แม่น้ำจัน : ศึกษากรณี
อบต.ป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ชื่อผู้เขียน : นายวัชรพงษ์ ทูมมาศ

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ปีการศึกษา : 2546

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1) ศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง ในการอนุรักษ์แม่น้ำจัน

2) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น ของผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง ในการอนุรักษ์แม่น้ำจัน

กลุ่มผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นที่ศึกษา ได้แก่ คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง ข้าราชการในพื้นที่ตำบลป่าตึง และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทุกหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลป่าตึง รวมทั้งสิ้น 80 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สถิติร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

ผลการศึกษาวิจัย สรุปได้ดังนี้

ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึงในการอนุรักษ์แม่น้ำจัน ส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นในภาพรวม อยู่ระดับปานกลาง ทั้งในด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ด้านการกำหนดแผนงานและกิจกรรมการอนุรักษ์ และด้านการสร้างความร่วมมือและได้รับการส่งเสริมจากประชาชน

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ฝ่ายปกครอง หน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ สถานศึกษา และองค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง ควรเพิ่มบทบาทและร่วมมือกันในการณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ความตระหนักในการอนุรักษ์แม่น้ำจันมากขึ้น
2. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง ในฐานะหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ควรเพิ่มบทบาทในการกำหนดแผนงานและกิจกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำจัน โดยเฉพาะกิจกรรม การกำจัดขยะในแม่น้ำ การป้องกันน้ำเสีย รวมถึงจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้มากขึ้น โดยประสานขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น
3. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง ควรเพิ่มบทบาทในด้านการสร้างความร่วมมือและได้รับการส่งเสริมจากประชาชน ให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมทางวิชาการ โดยการให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์แก่สถาบันการศึกษา และกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ABSTRACT

Title of Research Paper : Opinions of Community Leaders and Local Leaders on the Role of the Tambon Patung Administrative Organization in Conserving the Chun River : A Case Study of Tambun Patung Administrative Organization in Mae Chan District, Chiangrai Province

Author : Mr. Vacharapong Toommas

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2003

The purposes of the study were

1. to find out the opinions of community leaders and local leaders on the role of the Tambun Patung Administrative Organization in conserving the Chun river.

The sample included 80 community leaders and local leaders. They were the administrative team and the members of the Tambun Patung Administrative Organization, government officials in Tambun Ptung, and subdistrict heads and village headmen in all the villages in Tambun Patung. A questionnaire was used to collect the data. Percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test were employed to analyze the data.

The findings were summarized below.

As a whole, the opinion of the community leaders and the local leaders on the role of the Tambun Patung Administrative Organization in conserving the Chun river was found to be moderate. All the dimensions were found to be moderate. These dimensions were public relations campaign, setting conservation plans and activities, and building of cooperation and support from the people.

Recommendations

1. Agencies concerned, i.e., the local government, the water source conservation and management unit, schools and the Tambun Patung Administrative Organization should increase their role and cooperate with each other in making people realize the importance of the Chun river conservation more than ever.

2. The Tambun Patung Administrative Organization as the hostess unit should increase its role in setting plans and activities to conserve the Chun river, especially disposal of garbage in the river, prevention of water pollution. Also, eco-tourism should be promoted by asking for a supporting budget from other related agencies, such as the tourism Authority of Thailand.

3. It should seek more cooperation and support from the people, especially in academic activities, by granting a budget to schools to hold activities related to water conservation and others that people can participate in.

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถอย่างสูงจาก อาจารย์ประเสริฐ รักไทยดี ประธานที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ ศาสตราจารย์ดอกเตอร์จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ และอาจารย์ วิชัย รูปชาติ กรรมการที่ปรึกษา ที่เอาใจใส่ สละเวลาให้คำปรึกษาด้วยดีจนงานวิจัยฉบับนี้มีความ สมบูรณ์ มากยิ่งขึ้น จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์คณะพัฒนาสังคมทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตร ขอขอบคุณบรรดาข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่ตำบลป่าตึง และคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึงทุกท่าน ที่ให้ข้อมูล และสนับสนุนการเก็บ รวบรวมข้อมูลจนครบถ้วน ขอขอบคุณนายอำเภอแม่จัน (นายชูชาติ กีฬาแปง) รวมถึงน้อง ๆ จากสำนักงานกลุ่มส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอแม่จัน และคุณอภิชาติ ณ พิกุล ที่ให้ ความช่วยเหลือ สนับสนุน ด้วยดีมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่คำดา ทูมมาศ คุณวิชรภรณ์ ไตวิจิตรรังสี ขอขอบใจคุณสุลาวัลย์ ทูมมาศ และลูก ๆ ทุกคน ตลอดจนพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่ไม่อาจกล่าว นามให้หมด ที่คอยเป็นกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน และการจัดทำภาคนิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จ ลุล่วงได้ด้วยดี

วิชรพงษ์ ทูมมาศ

กันยายน 2546

สารบัญ

	หน้า
	(1)
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญแผนภูมิ	1
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	4
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	12
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์น้ำ	20
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้	22
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท	23
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ	27
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน	28
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	33
2.8 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
บทที่ 3 กรอบแนวคิดและวิธีการศึกษา	38
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	38

	หน้า
3.2 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	41
3.3 สมมติฐานในการศึกษา	42
3.4 วิธีการศึกษา	42
3.5 ประชากรในการศึกษา	43
3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	43
3.7 การทดสอบเครื่องมือ	45
3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล	45
บทที่ 4 สภาพของแม่น้ำจันและผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำจัน ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง <i>13905 E 4</i>	46
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ <i>13905 E 5</i>	54
5.1 ข้อมูลทั่วไป	54
5.2 การทดสอบสมมติฐาน	64
5.3 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ	70
บทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ <i>13905 E 6</i>	72
6.1 สรุปผลการศึกษา	72
6.2 ข้อเสนอแนะ	74
บรรณานุกรม <i>13905 E 1</i>	76
ภาคผนวก <i>13905 G</i>	79
ประวัติผู้ทำภาคนิพนธ์ <i>13905 V</i>	87

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
4.1	แสดงแผนงาน โครงการ/กิจการตามแผนพัฒนาตำบล	47
4.2	แสดงแผนงาน โครงการ/กิจการตามแผนพัฒนาตำบล	48
5.1	แสดงข้อมูลทั่วไป	55
5.2	แสดงระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์	57
5.3	แสดงการวัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	57
5.4	แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	58
5.5	แสดงระดับการได้รับประโยชน์จากแม่น้ำ	59
5.6	สรุปภาพรวมระดับความคิดเห็นของผู้นำฯ	60
5.7	แสดงระดับความคิดเห็นด้าน การรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึก	61
5.8	แสดงระดับความคิดเห็นด้าน การกำหนดแผนงานกิจกรรมการอนุรักษ์	62
5.9	แสดงระดับความคิดเห็นด้านการสร้างความร่วมมือและได้รับการส่งเสริมจากประชาชน	63
5.10	แสดงระดับความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง ในการอนุรักษ์แม่น้ำจันด้านการสร้างความร่วมมือและได้รับการส่งเสริมจากประชาชน	64
5.11	เปรียบเทียบระดับการได้รับประโยชน์จากแม่น้ำ	65
5.12	เปรียบเทียบระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	66
5.13	เปรียบเทียบระดับความคิดเห็น จำแนกตามกลุ่มอายุ	67
5.14	เปรียบเทียบระดับความคิดเห็น จำแนกตามระดับการศึกษา	67
5.15	เปรียบเทียบระดับความคิดเห็น จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	58
5.16	เปรียบเทียบระดับความคิดเห็น จำแนกตามระดับรายได้	69
5.17	เปรียบเทียบระดับความคิดเห็น จำแนกตามตำแหน่งทางสังคม	70

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
2.1 แสดงการจัดระบบกระบวนการเรียนรู้ Huse and Bowditch	21
2.2 แสดงกลไกของการรับรู้ตามแนวทางของ Kart and Rosenzweig	22
2.3 แสดงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล	30
3.1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา	40